

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

De Poenitentia Et Reliqvis Sacramentis

Vindalium, 1646

Sect. IV. De obligationibus matrimonii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38867

pe matrimonio. Cap. XI. 293
rimens sequens matrimonium, Episcopus
in eo impedimento dispensare nequit, vt
manifeste constat ex Concilio Trid. sest.
24 de matr. c. 5. Sufficit tamen bona sides
alterius coniugum, quia æquum non videtur, vt ob alterius peccatum, innocens
puniatur.

SECTIO IV.

为。自10至文型的一路。但如此约105

De obligationibus Matrimonij.

CONCLUSIO I.

Oniuges non tenentur per se loquedo debitum petere, tenentur tamen
reddere ex iustitia.) Ratio prioris partis
est, quia liberum est vnicuique iuri suo
renunciare, ex cap. Si de terra, de Priuilegiis, quod saltem verum est, quando
tali renunciatione nulli alteri fit iniuria:
at coniuges non petendo debitum, nulli
faciunt iniuriam, quia etsi tali iuri rea
nuncient, tenentur alteri coniugi debitum reddere, quod satis est. Per accidens
tamen contingere potest, vt coniux debitum teneatur petere, si nimirum putat,
illud moraliter esse necessarium, ad vi-

tandam incontinentiam in alio coniuge.

Ratio posterioris partis est, quia exiustitia tenetur quisque alteri reddere, quod suum est; at corpus vxoris ad virum pertinet, in ordine ad vsum matrimonij, & vice versa corpus viri ad vxorem: Ergo vxor tenetur debitum reddere viro petenti, & vir vxori Hincillud Pauli 2. Cor. 7. vxori vir debitum reddat, similiter autem & vxor, viro, &c.

Quo loco observandum est primò, hanc resolutionem procedere, non mo do quando debitum expresse, sed etiam quando signis petitur, vt si mulier, præpudore, non audeat verbis debitum exigere. Ea enim est petitio tacita, seu interpretativa, quam omnes dicunt suffice-

re, ve alter teneatur reddere.

secundò observandum est, obligationem reddendi debitum esse grauem, & se obligare sub peccato mortali, ex genere suo. Quamquam ex seuitate materix, interdum vitari potest peccatum, saltem mortale, non reddendo; vt si multoties reddere solirus, vna aut altera vice debitum deneger: nisi exigens in periculo incontinentix versetur, aut aliud graue incommodum timeatur.

Hinc collige, à iciunio excusari cum, qui si iciunet, non potest vxori debitu

DE MATRIMONIO, CAP.XI. 295 soluere. Quia præceptum naturale reddendi debitum, magis obligat, quami præceptum ieiunandi, quod est Ecclefiasticum. V xor etiam, quæ iciunando deformis efficitur, & minus à marito diligitur, vel ei exosa redditur, non tenetur iciunare. Imo etsi tale incommodum. non sequatur, si maritus præcipit vxori, vt non ieiunet, ea à ieiunio excusatur, quando præuidet illum, nisi odediat, grauiter laturum, Quia præceptum ieiunij non obligat, cum dispendio amoris, &c. pacis quæ inter coniuges seruari debet. CONCLYSIO II. Varias ob. causas excusatur coniux à reddicione debiti.) Prima est, quando probabiliter reddere nequit, sine graui detrimento, aut periculo salutis. Ratio enim naturalis exigit, vt prius quis saluti suæ consulat, consernando proprium individuű, quam generationi prolis vacare teneatur, Ordo etiam charitatis postulat, vt quis primò, suæ incolumitati vacet, ac deinde aliis, si porest, satisfaciat. Ac denique, qui matrimonium contrahunt, non intendunt se obligare ad vsum coningij, cum graui

fuo incommodo. Hinc collige, coniugem excusari à reddendo debito, quando periculum est ne lepra, morbo Neapolitano, seu Hispanico, alique simili inficia-

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

tur.

Secunda causa, propter quam debitum negare, licet, est, ad vitandum grave aliquod nocumentum in bonis fortunæ, I aut notabile augmentum rei familiaris comparandum. Ratio est, quia coniuges dum inter se matrimonium contrahunt, fibi mutuo pollicentur industrix communionem, ad rectam domus gubernationem, & rei familiaris vtilitatem Quare quoties in hunc finem necesse est ve vir etiam per longum tempus, absit à propria domo, & consequenter debitum reddere non possir, licitè potest discedere,etiam vxore renitente; quia irrationabiliter est inuita. Et ita videmus passim observari à viris timoratis, quique vxores suas vehementer diligunt.

Tertia causa sufficiens ad negandum debitum, est quando non supperunt ficultates, ad silios alendos. Et ratio est, quia non tenemur id soluere, quod sine graui incommodo nostro, soluere non possumus: at in dicto casu, non potest coniux, sine magno suo incommodo, debitum coniugale soluere. Videns enim se plures habere silios, quam alere possir, cosque same consici, mirum in modum torquetur, vitam acerbam ducit, ac interdum in desperationem adducitur. Adeò vt durissimum sit, eiusmodi coniugem

DE MATRIMONIO. CAP. XI. 297 obligare ad reddendum debitum, saltem sin alio non sit cuidens periculum incontinentiæ: Et quamuis nonnulli in hoc aliter sentiant, illud tamen apud omnes certum est, si vterque coniux ab vsu matrimonij, ob dictam causam, communi consensu abstinere velit, neutru peccare, cum nemini iniuriam abstinedo inferant.

Quarta causa, propter quam debitum negari potest, imò debet, iuxta nonnullos, est quando exigens, petendo, peccat; sed malim distinguere: nam quando debitum petitur cum aliqua circunftantia, quæ actum ipsum reddit illicitum, vt si sit periculum abortus, tunc debitum reddendum non est; si verò nulla sit circunstantia, qua actus ipse in se fiat illicitus, sed tantum petitio, vt si petens vouit castitatem, tunc debitum reddendum est; eò quòd exigens non petit, nisi quod suum est, esto erga Deum peccet. Dico, quod suum est:nam si petens, iure petendi priuatus esset, alter non teneretur reddere.

Quinta causa, propter quam debitum negare licet, est, quando coniux priori bimestri, ante matrimonium consummatum, cogitat de ingressu Religionis, vt supra diximus. Sexta verò est illa, propter quam licet celebrare diuottium, de qua agetur inferius.

CONCLUSIO III. Conjux habens votum castitatis, tenetur illud seruare, quantum potest, fine præiudicio alterius.) Explico: Castitatis votum emitti potest à coniuge, vel ante matrimonium contractum, vel matrimonio cantracto, ante illius consummationem, vel denique confummato matrimonio. Si primo modo emittatur, notandum est eum qui post votum castitatis, matrimonium contraxir, nunquam licite posse debitum exigere, ante obtentam dispensationem, ita. ve toties peccet lethaliter, quoties petit. Quia nimirum, ratione voti, tenetur ab omni actu venereo abstinere; à qua obligatione non liberatur, per matrimonium superueniens; quoad petitionem debiti: cum per contractum illius non obligerur ad petendum debitum. Si tamen petat, alter tenetur reddere, vt suprà dictum est.

Si votum emittatur secundo modo, id est, post matrimonium tatum, non consummatum, duo notanda sunt. Primò, si siat votum non petendi debitum, illud valere, adeò vt ita vouens, etiam sine licentia alterius coniugis, non possit licitè debitum exigere; nequidem si secundo matrimonium ineat, nisi intendat se tantum obligare pro prasenti matrimo-

nio.

Notandum secundò, si coniux absolutè castitatem vouet, animo ingrediendi Religionem, & putans, illud vnicum esse medium, ad castitatem seruandam, tale votum valere, & vouentem teneri ingredi, antequam matrimonium consummet. Quòd si dum vouet castitatem, de Religione non cogitat, non tenetur ingredi; sed debet castitatem seruare, quantum potest, sine iniuria alterius: ita scilicet, vt, nunquam possit petere, reddere verò, non nisi, quando alterius petendi habet.

Tandem si coniux castitatem vouet tertio modo post consummatum matrimonium, vel imprimis id facit sine confensu alterius, & tunc votum non valet, nisi quoad obligationem illud seruandi, sine præiudicio alterius; nimirum quo ad obligationem, nunquam petendi, & tunc tantum reddendi, quando alter exigendi

ius babet.

Vel secundo vouet, alio quidem consentiente, sed sine mutuo pacto, & sicetiam non tenet votum, nisi quatenus seruari potest, sine iniuria consentientis,
qui etsi licentiam concedat vouendi, non
propterea censetur sibi velle præiudici
eo voto inferri, nisi aliud constet ex verbis illius. Vnde & petere potest, & qui
vouit, ex consensu illius, tenetur redde-

re, vel tertio ita vouet vt vterque coniux, mutuo consensu, & pacto renunciet iuri, quod alter habet in corpus alterius : & tune neutri licet debitum petere, aut reddere, vt perspicuum est. Idem autem communis sententia statuit, quando ambo coniuges, ex mutuo consensu, castitatem vouent. Quia vierque tunc intendit se obligare, ad omnimodam castitatem seruandam, abstinendo à petitione, & redditione debiti; quæ voluntas includit virtualiter, mutuam renunciationem iuris, quod alter coniux habebat in alteru. Non enim potest se obligare ad non reddendum, nisi ille qui habet petendi facultatem, ius suum ei remittat.

CONCLVSIOIV. Vt rectus sit vsus matrimonij, seruari debet modus, sinis, vitatio damni, solutio debiti, locus, tempus, alizque eiusmodi circumstantiz, his duobus versibus comprehense.

Sit modus, & finis, sine damno, folue,

Sit locus, & tempus, tadus, ne speranito votum.

Quæri hic potest, an licitus sit vsus matrimonij, quando dubitatur de valore illius. Pro explicatione nota, aliud esse scire matrimonium nullum esse; aliud verò ex scrupulo moueri ad credendum DE MATRIMONIO. CAP. XI. 301 esse inualidum. Quo posito, tria statuenda sunt. Primò, coniugem qui certò sit matrimonium nullum esse, non posse debitum petere, aut reddere. Ratio est, quia talis copula, ex parte scientis nullitatem matrimonij, esset formaliter fornicaria, ve patet ex c. Inquisitioni, de sent. excommunicationis.

Statuendum secundo, eum qui ex credulitate probabili, & discreta dubitat de validitate matrimonij, teneri quamprimum moralem adhibere diligentiam. ve certior fiat de rei veritate. Quia alias coniicit fe in periculum peccandi. Interim autem non potekt debitű postulare, reddere tamen tenetur: Quia ex duobus malis, quorum alterum necessario eligi deber, eligendum id quod minns; At fi ille petar, periculum est ne fornicetur, ex co autem quod petat, nullum tale periculum oritur: similiter si debitum neget, periculum est ne iniustitiam grauem comittit, contra fidem matrimonij datam; at vero si reddat, periculum est tantum, ne materialiter fornicetur, quod minus malum est. Ille igitur debitum petere non potest, & reddere tenetur, vt etiam sumitur ex cap. citato.

Tertiò statuendum est, illum qui ex mero scrupulo, & sine vllo fundamento

bere ad consi ium sui pastoris, scrupulum deponere, & liberè vti matrimonio Quod patet, ex capite citato, Inquisitioni, vbi dicernitur, eum qui ex credulitate seui, & temeraria dubitat de valore matrimonij, ad sui Pastoris consilium, conscientia leuis, & temerariæ credulitatis explosa, licitè posse non solum reddere, sed etiam exigete debitum coniugale Quod autem ibi dicitur de pastore, intelligi potest de consessario perito, ac de quouis alio homine docto & timorato.

CONCLVSIO V. Potest mater, in periculo vitæ constituta, sumere pharmacum directè tendens ad ipsius' curationem, etsi probabiliter abortus inde sit secuturus.) Vt hoc clariùs intelligatur, Dico in primis, non licere tribuere matri pharmacum, quo directè sœtus ex illius vtero expellatur, siue ante, siue post animationem; etsi hoc necessarium putetur, ob curationem matris, quæ in periculo versatur.

Ratio prioris partis est, quia si non licet ob sanitatem directè procurare pollutionem, quia hoc est contra naturam generationis, multò minus licet, ob talem sinem, sœtum ante animationem expellere, cum hoc magis repugnet generationi.

Ratio posterioris, quia non licet directé occidere innocentem, vt alius incolumis ser setur. Vnde etsi mors tam matri, quam sœtui sit certa, nisi talis medicina adhibeatur, & probabile sit fore, vt mater sanitatem secuperet, si eam sumat, non potest eam sumere; quia nunquam licet tale quid procurare directé

Dico secundò, si sætus non sit animatus, potest mater sumere pharmacum, directè tendens ad curationem illius; etsi probabile sit, abortum inde secuturum; quia illa dat operam rei licitæ, & iure suo vtitur. Quare si abortus sequitur, hoc est præter illius intentionem, adeoque per accidens: Sicut si ex sumptione medicamenti, ad sanitatem necessarij, & ad eam directè relati, pollutio sequatur, Sed

quid, si fœtus animatus sit?

Dico tertiò, etiam tunc licitum esse marri, vti medicamento per se & directò ad sanitatem ei restituendam consecto, etsi verssimile sit abortus periculum. Tu quia abortus præter intentionem matris, & omnino per accidens sequitur, vt iam dictum est; tum quia etsi directò innocentem occidere nunquam liceat, licet tamen interdum per accidens, & præter intentionem cum interimere, vt parer,

dum in iusto bello Vrbs aliqua diruitur, in qua sunt multi innocentes, quos neces-

fe est cum aliis perire.

CONCLVSIO VI. Parentes tenentur, ex lege naturæ, filios alere.) Illa enim obligatio oritut ex ipfa inclinatione naturali, quam videmus brutis, cum hominibus esse communem. Excipe nist parentes ex iusta causa, à tali obligatione liberentur, qualis causa est, si silius habeat vnde decenter, spectato ipsius staeu, sustentari possit; aut non possit parens eum alere, fine vitæ periculo, vt fi fœmina eum procreauit ex adulterio. Potest enim tunc eum hospitali alendum exponere, ca conditione, vt expensis satisfaciat, & rectam illius institutionem curet. Item possunt parentes alimenta negare filiis, ob eas omnes causas, propter quas possunt eos exhæredare.

Quod intellige, nisi silij alimentis simpliciter indigeant, ita vt nec aliunde victum habeant, nec sussicienti robore, arte, aut industria præditi sint, ad victum sibi comparandum. Si enim extrema, aut grauis necessitas adsit, nullo iure excusari possent à debito eos alendi. Vnde si decoquant id quod ipsis ad sustentationem, à parentibus assignatum est, aut remuncient, etiam adhibito iuramento, iuri

quod habent exigendi alimenta necessaria à parentibus, si nihilominus simpliciter egent, parentes eos alere tenentur. Atque hoc totum æque procedit de filis

illegitimis, ac de legitimis.

Tenentur etiam parentes curare, ve eorum filij bonis moribus instituantur, atque adeò vt probos magistros habeant, occasiones peccandi fugiant, præcepta Dei, & Ecclesiæ observent, bonis litteris imbuantur, iuxta cuiusque conditionem, & cum deliquerint, moderate corripiantur, &c. Porro quia hæc facilia sunt, & omnibus nota, in iis amplius non immoramur.

dinortium inter coninges, ob varias caufas.) Primo ratione adulterij, vt patet ex
Matth. 19. 1. Cor. 7. & ex Innocent. 32.
quæst 6. per varia capita. Hinc enim
colligitur, maritum dinertere posse ab
vxorc adulterante, & vicissim posse vxorem relinquere virum adulterantem:
quia vbi par est ratio, per debet esse iudicium; vt nempe frangenti sidem, sides
frangatur eidem.

Excipiuntur tamen aliqui casus, in quibus non potest coniux ab adultero diuertere. 1. est, si etiam ipse patrauit adulterium. 2. si in alterius adulterium.

consensit, verbi causa, vxorem prostituendo. 3. quando adulterans non peccauit, vt si sœmina putans maritum esse mortuum, cum alio contraxit. 4. si coniux innocens adulteranti iniuriam condonat, siue verbis, siue admittendo sad vsum matrimonij.

Q

cu

.CO

qu

au

to

m

te

V.C

ef

n

ta

u

f

n

C

t

Secundo licitum est divortium inter coniuges, ob fornicationem spiritualem, hæresim nempe, vel apostasiam à side. Probatur ex cap. Idolatria. & ex cap. Non solum, 28. q 1. quibus locis aperte docetur vxorem insidelem, & quæssimulacrum facit, dimittendam esse, quia talis spiritualiter mæchatur. Idem autem dicendum de coniuge in hæresim labente quia etiam hæc est spiritualis sornicatio.

Vbi observandam est, Catholicum qui à coniuge insideli propria authoritate divertit, non posse Religionem ingredi; quia divortium illud est temporale, & sinitur per resipiscentiam coniugis derelicti, qui habet ius repetendi coniugem, â quo dimissus fuit. Quare etsi ille in Religione professus sit. tenetur redire ad coniugem à se dimissum, si post resipiscentiam ab eo revocetur; nisi ab illo obtinere possit, ve libere consentiat, se manere in nouo statu quem suscepit.

Quia nimirum professio illius est irrita, cum ab co emissa fuerit sine consensu coniugis, vel Ecclesia. Vnde etsi nunquam possit à coniuge debitum petere, aut eo mortuo, alteri nubere, quia votum tenet in praiudicium ipsis; tenetur tamen reddere debitum, quoties alter pe-

tens habebit ius exigendi.

Quòdsi separatus fuit à coniuge hæretico, per sententiam Ecclesiæ, potest, sivelit, profiteri in Religione, neque ei sas
est ab eo statu resilire, etsi alter resipiscat,
& ab eo reuocetur. Imò etsi dimissus resipiscat, antequam dimittens Religionemingressus sit, non potest impedire, quominus ille sugrediatur, si velit. Neque,
tamen tenetur dimittens Religionem ingredi, vt à resipiscente separatus manere,
queat; sed potest in sæculo manens, eum
ad suum consortium non admittere, vt.
apertè colligitur ex cap. Finali, de conuersione coniug.

Ille verò qui ab hæresi reuersus est, non potest Religionem ingredi, sine confensu Catholici in sæculo manentis, quia non potest statum mutare, in præsudicium illius. Vnde si professionem emitat, ca est irrita, & professus à Catholico reuocari potest. Tenetur tamen castitatem seruare quantum potest abstinendo.

à petitione, non à reditione debiti, Verum profiteri potest cum consensu dimittentis, etiam si ille sine voto in fæculo maneat : & fine consensu, si dimittens 40

to

tu

gr

m

te

fit

di

ni

professus sit.

Terriò certum est; vxorem à marito diuertere posse, propter illius sæuitiam, si talis sit, vt sine graui damni corporalis periculo, cum eo habirare nequeat nili iple maritus vxori sufficientem securitatis cautionem exhibeat. Ita omnes ex cap. Litteras, de restit. spol. & cap. Ex transmissa, codem tit.

Quo loco observandum est, quando ratione sæuitiæ coniugis, celebratur diwortium ad tempus, vt experimento conster, num mutet ingenium, aut sufficientem cautionem exhibeat, diuertentem non posse Religionem ingredi, siue licentia coniugis relicti. Secus si nulla specorrectionis existente, absoluta diuortij sententia celebretur. Quia in hoc casu, ius coniugale persententiam deperditur, in illo verò tantum suspenditur quoad executionem. Quare in casu illo absoluti diuottij, coniux relictus professum reuocare non poterit, eth corrigatur, aut de sufficienti cautione prouidere velit.

Vltimo certum est, posse coniuges, ex mutuo consensu, toro separari, etsi non.

DE MATRIMONIO. CAP. XI. 309 voueant continentiam. Possunt etiam toro separati, castitatem vouere, ex mutuo consensu, etsi neuter Religionem ingrediatur. Quod tamen non facile permittendum est, propter periculum incontinentiæ. Item ex confensu mutuo, potest vterque Religionem ingredi, & profiteri. Viro autem ingrediente, ex consensu vxoris, tenetur illa similiter ingredi, nisi sit vetula, ac de incontinentia minime suspecta : tunc enim satis est, quod castitatem in sæculo voueat. Et idem dic à fortiori, si vir Religionem non ingrediatur, sed tantum sacros ordines sufcipiat. Atque hæc tandem de Sacramentis in genere, & in specie, in gloriam lesu Christi Sacramentorum authoris, Matrifque ipsius purissimæ, satis.

S

3

)

